

Posudek vedoucího na práci Martina Kodady *Africká unie jako instituce „druhořadé“ integrace v mezinárodních vztazích*

Na počátku hodnocené práce je provokativní otázka. Shrňme ji takto: Jestliže Alexander Wendt tvrdí, že pokud by se EU globalizovala a poněkud politicky dotvořila (zhruba na úrovni přijetí v době psaní jeho článku diskutované evropské ústavy), jednalo by se o jím předjímaný světový stát – co by se pak tedy s vizí světového státu stalo v případě, že bychom globalizaci začali odjinud: například z Afriky, konkrétně kdybychom globalizovali Africkou unii?

Toto tázání vede autora k dlouhé cestě plné odboček. Po rekonstrukci Wendtova přístupu se pokouší o genealogii panafricanismu i o charakteristiku soudobé Africké unie. Shledává, že kromě nerovnosti v integraci je jejím hlavním problémem politická slabost, ekonomická podřadnost a imitující povaha. Tak, jako si lze jen obtížně představit, že by se model Africké unie globalizoval, lze si rovněž jen obtížně představit bezproblémovou globalizaci modelu Evropské unie. Výmluvná politická metafora podráždí Wendtovi nohy, ekonomická logika, o níž se bez argumentace domnívá, že by měla favorizovat jeho pojetí světového státu, jde ve skutečnosti proti němu, právě tak jako logika kulturní.

Práce má vážné přednosti a vážné problémy. Začnu přednostmi, které dle mého názoru převažují:

Intelektuální originalita, ambice a odvaha. Autor se vymezuje vůči jednomu z nejpozoruhodnějších současných teoretiků mezinárodních vztahů. Vůči jeho teorii formuluje inspirativní, netriviální námitku, založenou na netriviálním domyšlení jeho argumentu.

Zvládnutí rozsáhlé teoretické a empirické literatury. Práce je založena na stimulující kombinaci empirické a teoretické argumentace. Autor nám demonstruje nejen dobré zvládnutí Wendtovy teleologické teorie o nevyhnutelnosti světového státu, ale také jeho teoretických předpokladů v předchozích Wendtových textech, zejména v *Social Theory of International Politics*. Dobře si zvládl osvojit rovněž Wallersteinovu teorii světového systému a Bhabhův koncept mimikry. Tuto schopnost zorientovat se i v obtížných autorech a teoretických konceptech autor doplňuje historickou a empirickou stránkou své práce, kdy nám představuje dějiny panafricanismu a komparaci struktur současné Africké unie s Evropskou unií. Ve všech případech si autor dokázal osvojit vcelku obtížnou materii, ať už teoretickou či empirickou, a propojovat autory, s nimiž pracuje, inspirativními otázkami.

Inspirativní závěry. Diskusi s Wendtem se autor rozhodl vést z nečekaného místa, jež by koncept světového státu měl obsáhnout, které má ale podstatná specifika, jež podle autora je třeba vzít v potaz. Obecná logika v pozadí Wendtových úvah tu je rekonstruována jako eurocentrická; není tak přitom činěno banální morální kritikou nebo obviněním z epistemologického rasismu, jejichž inflace už se dostala i do odborných časopisů, ale domyšlením seriózní možnosti (co jiného by mohlo být partnerem Wendtovy globalizující se EU na africké úrovni, když ne Africká unie).

Problematické momenty jsou následující:

Struktura a propojení jednotlivých částí. Autor si pro svou práci volí netypickou, ale inspirativní strukturu: první kapitola je teoretická (Wendt), druhá historicko-empirická (panafricanismus, Africká unie), po čemž následuje další kapitola s teoretickými problematizacemi (Bhabha, Wallerstein). Tato struktura je obohacující zejména oproti dominantnímu přístupu, kde empirická část mechanicky

následuje teoretickou, a adekvátně také signalizuje, že empirická část zde není vlastním výzkumem, ale analýzou rozvíjenou za účelem teoretického argumentu. Pro plné využití svých možností by ale potřebovala větší provázání argumentace, explicitnější formulaci závěrů z jednotlivých kapitol a jejich větší propojování v textu. Autor to do jisté míry činí především v závěru, který ale pro takovou tíhu není konstruován.

Nedotaženost některých závěrů a formulací. S tím souvisí další problém práce, jakkoli při širší záběru do jisté míry pochopitelný: některé závěry autor neformuluje s dostatečnou mírou dotaženosti či explicitnosti, některé nedoformulovává vůbec. Například důležité tvrzení, že Wendt by měl namísto Hegela vycházet raději z Kanta, které uvede i v závěru, nechává v samotné kapitole nerozpracované a věnuje mu jen poznámku pod čarou, kde deklaruje, že se mu nebude dále věnovat. To může být pochopitelné, pak ale nemá podobně nedorozvinutou myšlenku prezentovat v závěru.

Jazyková stránka práce. Jazyk práce občas trpí ne vždy dobře přehlednou stylistikou, která komplikuje vnímání již tak komplikovaného textu. Práci zbytečně kazí také překlepy. Jazyk je občas kontaminován anglicismy nebo prohrěšky proti běžnému úzu, např. na s. 19 se píše o „udržitelném vývoji“ namísto „udržitelného rozvoje“. Přepsáním přímo freudovským je pak nadpis kapitoly „Wendt a teologie“.

Problémy práce jsou vážné. Z druhé strany se domnívám, že je třeba oceňovat myšlenkovou originalitu a odvahu a obojí tato práce obsahuje v nadprůměrné míře. Přes všechny její problémy ji proto navrhuji hodnotit známkou **výborně**.

Praha, 31. 8. 2023

Ondřej Slačálek